

Ειρήνη Πετροπούλου

Α' ΤΟΜΟΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ (Χ.ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Διάγραμμα (σελ.94) 1. Ειδική υπόσταση

- 1.1 αντικειμενική υπόσταση
- 1.2 υποκειμενική υπόσταση (υ.σ.α, αν απαιτούνται)
- 2. Άδικο (έλλειψη λόγων άρσης αδίκου)
- 3. Καταλογισμός
 - 3.1 Ικανότητα προς καταλογισμό
 - 3.2 Υπαιτιότητα (ψυχολογικό στοιχείο)
 - 3.3 Δυνατότητα συμμορφωσης(δεοντολογικό)
 - 3.3.1 συνείδηση του αδίκου
 - 3.3.2 βουλητική δυνατότητα συμμόρφωσης
- 4. Εξωτερικοί όροι του αξιοποιίνου (αν απαιτούνται)
- 5. Λόγοι αποκλεισμού τιμωρητού (πχ παραγραφή, παράλειψη προθεσμίας υποβολής έγκλησης)
- 6. Διαδικαστικές προϋποθέσεις (πχ έγκληση)

ΠΡΑΞΗ: η παράλειψη είναι πράξη όταν έχω 1. Ανάγκη ενέργειας 2. Γνώση αυτής της υποχρέωσης προς ενέργεια 3. Αντικειμενική δυνατότητα ενέργειας

- Το 3 υπάρχει όταν μπορεί να θέσει σε κίνηση έμμεσους όρους πχ πυρκαγιά-καλώ την πυροσβεστική
- Όταν είναι εκ των προτέρων καταδικασμένη σε αποτυχία δεν υπάρχει η αντικειμενική δυνατότητα ενέργειας

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ : -περιγραφή του αδίκου : αντικ. υποσταση + υ.σ.α, υ υπαιτιότητα θεμελιώνει όχι το άδικο, αλλά τον καταλογισμό.

- ⊃ Πράξη (εγκληματική συμπεριφορά), υποκείμενο, υλικό αντικείμενο, εγκληματικό αποτέλεσμα, αντικειμενικός αιτιώδης σύνδεσμος συμπεριφοράς- αποτελέσματος, περιστάσεις.
- ⊃ Ο δόλος πρέπει να καλύπτει το σύνολο των στοιχείων της α.υ , όχι όμως να εκτείνεται κ στους εξωτερικούς όρους του αξιοποιίνου !!
- ⊃ Η πράξη που δεν προσβάλλει έννομο αγαθό δεν είναι έγκλημα
- ⊃ Η συναίνεση του παθόντος στην προσβολή του εννόμου αγαθού, επι του οποίου δεν υπάρχει εξουσία διαθέσεως δεν οδηγεί σε άρση του αδίκου
- ⊃ Έγκλημα αποτελέσματος κ μη γνήσιο παραλείψεως μόνο εκείνο που πλήττει κάποιο υλικό αντικείμενο , έγκλημα στερούμενο υλικού αντικειμένου είναι μόνο έγκλημα συμπεριφοράς κ δε μπορεί να τελεστεί με μη γνήσια παράλειψη

- Ατομικά έννομα αγαθά: πχ ζωή, ιδιοκτησία
Υπερατομικά: δημόσια τάξη, ακεραιότητα της χώρας, πολίτευμα (άμυνα κ παράσταση πολιτικής αγωγής : επί ατομικών)
- Προσωποπαγή: ζωή, υγεία, τιμή, προσωπική ελευθερία

Μη προσωποπαγή: περιουσία, ιδιοκτησία, περιβάλλον , ακεραιότητα συναλλαγών

Αγραφα στοιχεία α.υ : αντικειμενικός αιτιώδης σύνδεσμος στο έγκλημα αποτελέσματος

Α.υ εξ αμελείας εγκλήματος αποτελέσματος : αντικειμενική παραβίαση καθήκοντος επιμελείας, αντικειμενική δυνατότητα πρόβλεψης αποτελέσματος , συνάφεια κινδύνου μεταξύ παραβίασης καθήκοντος επιμελείας κ αποτελέσματος

❖ Εξωτερικοί όροι αξιοποιήν : (δεν ανήκουν στην α.υ, δε θεμελιώνουν το άδικο)

Είναι αντικειμενικές περιστάσεις ως προς τις οποίες δε χρειάζεται να υπάρχει υπαιτιότητα και οι οποίες πρέπει να συντρέχουν ως προς μία ήδη άδικη κ καταλογιστή πράξη για να είναι αυτή άξια ποινικού κολασμού

❖ Μη γνήσιοι εξωτερικοί όροι αξιοποιήν : αιτιότητα από άδικη πράξη , ο εξωτερικός όρος του αξιοποιήν συνιστά αποτέλεσμα της πράξης - πρέπει αυτοί να καλύπτονται από κάποια γενική υπαιτιότητα του δράστη

Διακρίσεις εγκλημάτων (sos)

Στο έγκλημα κατ' εξακολούθηση (πχ πλείονες κλοπές σε ενότητα τόπου κ χρόνου) λαμβάνεται υπόψη η βαρύτερη επιμέρους πράξη για το χαρακτηρισμό της πράξης ως κακούργημα

- Όταν έχω εγκληματική παραλλαγή (προνομιούχο ή διακεκριμένο) ο χαρακτηρισμός κρίνεται βάσει αυτής . η αφηρημένα απειλούμενη ποινή στο νόμο είναι της εγκληματικής παραλλαγής . ομοίως κ στα ιδιώνυμα πχ ανθρωποκτονία με συναίνεση 300 πκ

Σημασία: τα κακούργηματα κ τα πλημμελήματα τιμωρούνται εκ δόλου, τα πλημμελήματα μόνο κατ' εξαίρεση εξ αμελείας (26πκ) , τα πταίσματα τιμωρούνται κ αν τελέστηκαν από αμέλεια πχ ανθρωποκτονία εξ αμελείας 303πκ τιμωρείται διότι υπάρχει ειδική διάταξη που την προβλέπει είναι πλημμέλημα

- Παραγραφή (111 πκ) : κακούργηματα 20 έτη αν έχω ισόβεια κάθειρξη, 15 σε κάθε άλλη περίπτωση
Πλημμελήματα 5 έτη μετά την τέλεση
Πταίσματα 1 έτος

Διακρίσεις:

- Κοινά κ ιδιαίτερα : αυτουργός μπορεί να είναι ο καθένας > κοινά , delicta communia
ο αυτουργός πρέπει να έχει ορισμένη ιδιότητα ή σχέση ως προς άλλο πρόσωπο για να πληρούται η α.υ. > ιδιαίτερα , propria
- η ιδιαίτερη ιδιότητα ή σχέση θεμελιώνει το αξιοποιήν: γνήσιο ιδιαίτερο , επαυξάνει ή μειώνει: μη γνήσιο.

- Γνήσια ιδιαίτερα > εφαρμόζω 49παρ.1 πκ
- Μη γνήσια ιδιαίτερα > εφαρμόζω 49παρ.2 πκ
- Συμπεριφοράς κ αποτελέσματος : αναλόγως αν η μεταβολή που επέρχεται στον εξωτερικό κόσμο δικρίνεται της συμπεριφοράς ή όχι
- Συμπεριφοράς α) δεν έχω υλικό αντικείμενο β) η συμπεριφορά συνδέεται με το υλικό αντικείμενο αναπόσπαστα πχ πλαστογραφία 216, το έγκλημα συντελείται με κατάρτιση πλαστού εγγράφου
- Αποτελέσματος: η α.υ προϋποθέτει επενέργεια επί υλικού αντικειμένου, από την οποία επέρχεται μεταβολή στον εξωτερικό κόσμο διακριτή κατά τόπο κ χρόνο από την προκληθείσα συμπεριφορά πχ σωματική βλάβη, ανθρωποκτονία, απάτη.
- ❖ Αποτελέσματος: ex lege τα μη γνήσια παραλείψεως , 15 πκ . μη αποτροπή αποτελέσματος
Γνήσια εγκλ. παραλείψεως κατά κανόνα συμπεριφοράς πχ 307 πκ παράλειψη λύτρωσης από κίνδυνο ζωής
- Εξωτερίκευσης: όπου το αποτέλεσμα συνίσταται στην περιέλευση διανοήματος σε γνώση άλλου πχ απάτη είναι έγκλημα αποτελέσματος .
- ❖ Αιτιώδης σύνδεσμος μόνο επί εγκλήματος αποτελέσματος . η υπαιτιότητα πρέπει να καλύπτει κ το αποτέλεσμα .
- Αξιόποινο αποτέλεσμα μόνο το αποτέλεσμα που ανήκει στην α.υ , όχι οποιαδήποτε άλλη επίπτωση ή συνέπεια που προκλήθηκε αιτιωδώς από την πράξη .
- Κρίνεται όχι in abstracto το αν είναι συμπεριφοράς ή αποτελέσματος

Περίπτωση εγκλήματος αποτελέσματος : 29πκ τα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα πχ θανατηφόρα σωματική βλάβη (311 πκ) , θανατηφόρα ληστεία (380παρ2 πκ) - ένα εκ δόλου βασικό κ ένα περαιτέρω βαρύτερο αποτέλεσμα πχ ανθρωποκτονία εξ αμελείας

- Βλάβης κ διακινδύνευσης .
Βλάβη: άμεση, πραγματική κ οριστική τρώση του εννόμου αγαθού εν όλω πχ θάνατος ή εν μέρει
Κίνδυνος: έννοια διαβαθμίσιμη, διαθετική . κατάσταση που επιτρέπει την κρίση ότι η επέλευση βλάβης είναι πιθανή
- Έγκλημα διακινδύνευσης : μετάθεση ποινικής προστασίας προς τα εμπρός
- Συγκεκριμένης: συγκεκριμένος κίνδυνος ως αποτέλεσμα συμπεριφοράς δράστη, ο κίνδυνος στοιχείο της αυ
- Αφηρημένης: ο κίνδυνος δεν είναι στοιχείο της α.υ αλλά ο λόγος τιμώρησης της , τόσο επικίνδυνες πράξεις ώστε η επέλευση του κινδύνου δε χρειάζεται αν διαπιστωθεί

- ❖ Κλοπή: καθ' ο μέτρο προσβάλλει τη κατοχή > βλάβης
Καθ' ο μέτρο προσβάλλει την ιδιοκτησία > συγκεκριμένης διακινδύνευσης
- ❖ Εγκλήματα αποτελέσματος με υλικό αντικείμενο: τα βλάβης, τα συγκεκριμένης διακινδύνευσης, όχι τα αφηρημένης

- Ενέργειας κ παράλειψης > 14παρ2 πκ .
Παραβίαση απαγορευτικού κανόνα: ενέργειας
Παραβίαση επιτακτικού κανόνα : παραλείψεως
 - Παραλείψεως : α) γνήσια: η εγκληματική συμπεριφορά συνίσταται κατά ρητή περιγραφή του νόμου σε παράλειψη
β) μη γνήσια : 15 πκ ! ex lege αποτελέσματος - μη αποτροπή του αποτελέσματος που είναι στοιχείο της αυ του εγκλήματος ενεργείας , ιδιαίτερη νομική υποχρέωση

- Στιγμιαία κ διαρκή :
Στιγμιαία : μετά την πλήρωση της αυ , μετά την τελείωση ουδεμία παράνομη κατάσταση δημιουργείται ή αν δημιουργείται δεν πληροί την αυτή αυ
Διαρκές: η διατήρηση της παράνομης κατάστασης που προκλήθηκε από την τέλεση πληροί την αυτή αυ με την παραγωγή της , μετά την τελείωση του εγκλήματος αυτό εξακολουθεί να τελείται κ ο δράστης εξακολουθεί να πληροί την αυτή α.υ

Η παραγραφή αρχίζει να τρέχει από την άρση της παράνομης κατάστασης
Συναυτουργία κ συνέργεια δυνατές μέχρι της άρση της παράνομης κατάστασης . άμυνα ναι , όσο διαρκεί η παράνομη κατάσταση διαρκής είναι η παρούσα επίθεση .
Ο επιγενόμενος δόλος βλάπτει.

- Απλό κ σύνθετο: αν για την πλήρωση της αυ αρκεί μία πράξη η προϋποτίθενται πλείονες
 - Σύνθετο υπό στενή έννοια (όλες οι πράξεις είναι αξιόποινες)
 - Πολύπρακτο

Η απόπειρα του σύνθετου αρχίζει με την απόπειρα της πρώτης πράξης που το απαρτίζει

Αν έχω τέλεση μίας από τις πλείονες πράξεις μετά από συναπόφαση στο σύνθετο: συναυτουργία

- Απλά (απλότροπα) κ μικρά (πολύτροπα)
Μικτά: 1. υπαλλακτικώς μικτά 2. Σωρευτικώς μικτά (δε μπορούν να εναλλαχθούν οι τρόποι)
 - Απλά : ο νόμος δεν εξειδικεύει τον τρόπο τέλεσης ή περιγράφει ένα μόνο τρόπο

- Μικτά: η αυ πραγματώνεται με πλείονες τρόπους που προβλεπονται στο νόμο διαζευκτικά

1. Απλά σωματική βλάβη, απάτη, παρακώλυση ασκήσεως δικαιώματος (399 πκ) 2. Πλαστογραφία

- Σωρευτικώς μικτό : συρροή αληθινή τρόπων τέλεσης
- Υπαλλακτικως μικρό: φαινομενική

Συμμετοχη σε 1 από τις πλείονες σε υπαλλακτικως μικτο: συμμετοχη στο ολο έγκλημα , στη 1 πράξη σωρευτικώς μικτού: δεν επεκτείνεται στην άλλη

- Βασικό έγκλημα κ εγκληματικές παραλλαγές (διακεκριμένα, προνομιούχα) κ ιδιώνυμο.
 - Εγκληματικες παραλλαγές: περιέχουν τις περιστάσεις βάσει των οποίων η ποινή του βασικού μειώνεται ή επιβαρύνεται
 - Βασικό έγκλημα: η ειδική του υπόσταση έχει τις ελάχιστες εννοιολογικές προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση του οικείου τύπου εγκλήματος
 - Παραλλαγές που επηρεάζουν το άδικο πχ πλαστογραφία ή την ενοχή πχ παιδοκτονία 303 πκ
 - ❖ Σύνθετο υπό στενή έννοια μπορεί να στοιχειοθετηθεί μόνο από το βασικό ή τις παραλλαγές, όχι από το ιδιώνυμο
 - ❖ Μπορεί να συρρεύσει αληθώς με το βασικό το ιδιώνυμο (αυτοτέλεια)
- Ιδιόχειρα: με άμεση σωματική δράση του ίδιου του αυτοουργού >δε μπορούν να τελεστούν μέσω παρένθετου προσώπου (έμμεση αυτοουργία) κ η σύμπραξη σ αυτά οποιουδήποτε άλλου προσώπου δε συνιστά συναυτουργία - μόνο συνέργεια .
- Επειχειρήσεως: οι περιπτώσεις απόπειρας του εξομοιώνονται στις έννομες συνέπειες με τετελεσμένο
- Συναντώμενης κ συγκλίνουσας δράσης: σελ. 172
- Σχέσης(αλληλεπίδραση δράστη θύματος)
- Συναρτώμενα εγκλήματα πχ υπόθαλψη εγκληματία (προγενέστερη τέλεση τουλάχιστον άδικης πράξης)

Αντικειμενικός αιτιώδης σύνδεσμος

- αν το περιστατικό αυτό δεν είχε πραγματωθεί θα είχε επέλθει το αποτέλεσμα; > αίτιο ενός αποτελέσματος είναι κάθε περιστατικό που δε μπορούμε να υποθέσουμε ότι ελλείπει χωρίς να συναπολείπεται κατ' ανάγκη το συγκεκριμένο αποτέλεσμα , στη συγκεκριμένη μορφή υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις που επήλθε. Και όταν απλώς επιτάχυνε το αποτέλεσμα

- Θεωρία ισοδυνάμου των όρων
- η προσθήκη εφεδρικών όρων δε συνιστά εφαρμογή της
- αν ο μεταγενέστερος όρος συνδέεται αιτιωδώς με τον προγενέστερο
- ΔΕΝ συνδέεται όταν εγκαينιάζει νέα αιτιώδη διαδρομή (υπερκέραση αιτιώδους διαδρομής)

- Σωρευτική αιτιότητα > ο Χ τιμωρείται για απόπειρα !
- Υπαλλακτική αιτιότητα + χωρίς συναπόφαση > παραυτουργία !

Διακοπή σωστικής αιτιώδους διαδρομής : η παρεμπόδιση σωτηρίας του εννόμου αγαθού συνιστά όρο επέλευσης του αποτελέσματος > αντιμετωπίζεται ως ενέργεια

Αντικειμενικός καταλογισμός: διορθωτική λειτουργία θεωρίας ισοδυνάμου των όρων .

Περιστολή των περιπτώσεων της νομικά σημαντικής αιτιότητας βάσει αξιολογικών κριτηρίων ώστε να μην πληρούται η αυ σε περιπτώσεις κείμενες εκτός του ελέγχου του υπό κρίση δράστη

- Το αποτέλεσμα μπορεί να αναχθεί στη συμπεριφορά του δράστη όταν είναι πραγμάτωση ενός νομικά σημαντικού κινδύνου , εκείνου δηλ εξαιτίας του οποίου είναι άδικη η συμπεριφορά του δράστη
- Αιτιώδης συνάφεια πράξης - αποτελέσματος
Αιτιώδης συνάφεια νομικά σημαντικού κινδύνου που έθεσε ο δράστης κ αποτελέσματος = συνάφεια κινδύνου
- Το αποτέλεσμα έργο του δράστη, μόνο αυτό μπορεί κατά τα ανθρώπινα μέτρα να αποφευχθεί

Πότε αποκλείεται ο αντικειμενικός καταλογισμός

- ο κίνδυνος που θέτει ο δράστης δεν είναι νομικά σημαντικός (αντικειμενικά ακίνδυνη πράξη ή ευρισκόμενη στον κοινό κίνδυνο της ζωής)

πχ πείθω τον πλούσιο θείο να πάει εκδρομή με την ελπίδα να χτυπηθεί από κεραυνό (συνήθης κίνδυνος της ζωής)

- επίταση κινδύνου : εφόσον ο δράστης με την πράξη του επέτεινε κίνδυνο επέλευσης του αποτελέσματος κ ο επαυξημένος κίνδυνος πραγματώθηκε το αποτέλεσμα μπορεί να θεωρηθεί έργο του δράστη
- περιπτώσεις επιτρεπτής επικίνδυνης δράσης : πράξεις αντικειμενικώς επικίνδυνες για τα έννομα αγαθά , όμως δεν υπερβαίνουν τα όρια του κοινωνικά πρόσφορου . όρια κοινωνικά αποδεκτού
- περιστολή κινδύνου: δν πληρούται η αυ

πχ επιτυχάνω με την κίνηση μου το ήδη κατευθυνόμενο στο κεφάλι του θύματος χτύπημα που επιχειρεί ο δράστης να πλήξει τελικά στον ώμο του

- καθυστέρηση αποτελέσματος θεωρείται σαν την περιστολή του κινδύνου

- ❖ άτυπη αιτιώδης διαδρομή , εκτός κοινής πείρας της ζωής, μη αντικειμενικά προβλέψιμη > απόπειρα . το αποτέλεσμα είναι πραγμάτωση άλλου κινδύνου κ όχι αυτού που έθεσε ο δράστης
- αποκλείεται ο αντικειμενικός καταλογισμός κ όταν δε συντρέχει ο σκοπός προστασίας του κανόνα : το αποτέλεσμα δε συνιστά πραγμάτωση του κινδύνου, προς αποφυγή του οποίου είναι άδικη η συμπεριφορά

παράδειγμα: η διακεκριμένη από το αποτέλεσμα ληστεία (380παρ2 πκ) μόνο όταν το βαρύτερο αποτέλεσμα θανάτου ή βαριάς βλάβης οφίλεται στην ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΒΙΑ , όχι στην κλοπή > αλλιώς αληθής συρροή ληστείας κ ανθρωποκτονίας από αμέλεια

- στα εξ αμελειας εγκλήματα ο α.κ αποκλείεται όταν μπορούμε να υποθέσουμε ότι το αποτέλεσμα θα είχε επέλθει ακόμα κ αν ο δράστης είχε φερθεί επιμελώς (προϊόν τύχης το αποτέλεσμα) - νόμιμη εναλλακτική συμπεριφορά
- όταν το αποτέλεσμα οφείλεται σε αυτοδιακινδύνευση του παθόντος ή παρεμβάλλεται πράξη τρίτου , όμως έχω α.κ αν πραγματώνεται εντούτοις ο κίνδυνος που έθεσε ο δράστης πχ ο παθών δεν είχε αυτονομία βούλησης ή είναι ανίκανος προς καταλογισμό

Υποκειμενική υπόσταση

- υ.σ.α : 1. Σκοπός επίτευξης περαιτέρω αποτελέσματος - αρκεί η συνδρομή του σκοπού , χωρίς να απαιτείται η πραγμάτωση του
- ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ : Α. κόλουρα εγκλήματα αποτελέσματος : εφ αυτού , κατά το σχεδιασμό Β. ατελώς δίπρακτα εγκλήματα : με δεύτερη επακολουθούσα πράξη του δράστη
- ΔΕΝ επικαλύπτει κάποιο αντικειμενικό στοιχείο !!

2.Εγκλήματα υποκειμενικής τάσης: βλ σελ. 216

3. απόφαση τέλεσης στην απόπειρα , 42πκ . ο δόλος τέλεσης χωρίς τον οποίο η αρχή εκτέλεσης δεν είναι καν άδικη

(φρονηματικά στοιχεία : υποκειμενικά στοιχεία της ενοχής)

- ο δόλος συνθεμελιώνει το άδικο κ στην απόπειρα το ίδιο . ex lege επιχειρήματα αυτού : 69. 193, 126 πκ . 193: εγκλημα σε κατασταση υπαιτίας μεθης
- εξάλλου τα υσα που ανήκουν στο άδικο προϋποθέτουν στο δόλο πχ αφαιρώ ξένο κινητό πράγμα , χωρίς δόλο > δεν έχω κ σκοπό παράνομης ιδιοποίησης ! αν δε γνωρίζω ότι αφαιρώ πώς να έχω επιπλέον σκοπό ;
- διπλή θέση του δόλου : υπαιτιότητα κ βαρύτητα ενοχής . ποιότητα αδίκου απαξία συμπεριφοράς

ΔΟΛΟΣ : 27 ΠΚ . γνώση + θέληση πραγμάτωσης των στοιχείων της αυ
-γνώση των αντικειμενικών περιστάσεων αυτής

- γνωστικό + βουλητικό στοιχείο
- δεν υπάγονται περιστατικά κείμενα εκτός αυ , όπως εξωτερικοί όροι αξιοποιούν
- καλύπτει η γνώση τα άγραφα στοιχεία της αυ , την αντικειμενική αιτιώδη διαδρομή ως προς τα ουσιώδη , τις πραγματικές προϋποθέσεις του α.κ συν υποκειμενικά στοιχεία , εφόσον είναι τα εκτός του προσώπου του δράστη ψυχικά περιστατικά τρίτων πχ πλάνη παθόντος στην απάτη (386 πκ)
- η θέληση : την πράξη + το επελθόν αποτέλεσμα , με τη βούληση πραγμάτωσης του νομικά σημαντικού κινδύνου
- στα μη γνήσια παραλείψεως να γνωρίζει ότι παραλείπει, ότι συντρέχουν τα περιστατικά που θεμελιώνουν την ιδιαίτερη νομική υποχρέωση, ότι υπάρχει κίνδυνος επέλευσης αποτελέσματος κ να θέλει την παράλειψη κ την επέλευση του αποτελέσματος - ο δόλος αναφέρεται στα περιστατικά που θεμελιώνουν την νομική υποχρέωση του.
- Γνώση: γνώση, πρόγνωση βεβαιότητας ή ενδεχομένου , αναλόγως αν προβλέπει την πραγμάτωση της αυ ως βέβαιη ή πιθανή.
- Βούληση : επιδίωξη επίτευξης αποτελέσματος ή αποδοχή του

ΕΙΔΗ ΔΟΛΟΥ: - άμεσος δόλος α βαθμού, επιδίωξη. Ισχυρό βουλητικό, αρκεί επιδίωξη ενδεχομένου κ όταν θεωρεί την επέλευση απλά δυνατή, κάποια ελάχιστη πιθανολόγηση αποτελέσματος . προϋπόθεση να θέσει ο δράστης ένα νομικά σημαντικό κίνδυνο

- Άμεσος δόλος β βαθμού, αναγκαίος δόλος : προβλέπει την πραγμάτωση της αυ ως βέβαιη, εντούτοις πράττει άρα αποδέχεται αυτή (ως προς έμμεσο κ απώτερο αποτέλεσμα μπορώ να έχω επίσης αναγκαίο δόλο)
- Ενδεχόμενος: «δεν επιθυμώ, αλλά αποδέχομαι», προβλέπω ως ενδεχόμενο κ πράττω .

27παρ2 πκ : σκοπός πρόκλησης ορισμένου αποτελέσματος ως υ.σ.α < άμεσος δόλος α βαθμού .

Στα εγκλήματα σκοπού (υπερχειλή υποκειμενική υποσταση) που έχουν ως υ.σ.α το σκοπό επίτευξης περαιτέρω αποτελέσματος ο σκοπός (επιδίωξη) δεν αναφέρεται κ στα στοιχεία της α.υ.

➤ Όμως παράδειγμα: απάτη 386 πκ , ως προς την πράξη εξαπάτησης που είναι στοιχείο της α.υ. απαιτείται γνώση.

Όταν έχω σχέση μέσου - σκοπού πχ ληστεία η παράνομη βία πρέπει να ασκείται ακριβώς για να πετύχει ο δράστης την αφαίρεση ή την παράδοση του ξένου κινητού (θέλω άμεσο δόλο α βαθμού)

- Ερώτημα: αν ο σκοπός που απαιτεί ο νόμος είναι αδιάφορος ή ανεπιθύμητος στο δράστη που προβλέπει ως βέβαιη την πρόκληση του περαιτέρω αποτελέσματος κ πράττει, επιδιώκοντας άλλο σκοπό
 - Απάντηση : έχει σκοπό κ ως προς το υπό κρίση έγκλημα αν η πραγμάτωση του ως μέσου περιλαμβάνεται στο σχεδιασμό της πράξης του . αν αντίθετα θα έπραττε έστω κ αν δε χρειαζόταν η πραγμάτωση του μέσου , έχει άμεσο δόλο β βαθμού.

Πότε πρέπει να υπάρχει ο δόλος : Θεμελιώδης αρχή του ταυτόχρονου

- Να υφίσταται κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης
- Έτσι στα διαρκή εγκλήματα αρκεί επιγενόμενος δόλος , και μετά την τελείωση, μέχρι την ουσιαστική αποπεράτωση αυτών.

Παράδειγμα : ο Α καταφέρνει πλήγματα κατά του Β με πρόθεση σωματικής βλάβης , χτυπώντας τον στην κεφαλή με ράβδο. Κατά τη διάρκεια του ξυλοδαρμού το θύμα εξυβρίζει τη μητέρα του δράστη , με αποτέλεσμα αυτός να εξαγριωθεί κ ν αποφασίσει να τον σκοτώσει, διατρυπώντας τον με αντικείμενο. Ο Β πεθαίνει, θανατηφόρο ήταν ένα πλήγμα στην κεφαλή που προκάλεσε αιμάτωμα στον εγκέφαλο.

- όχι ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, αλλά θανατηφόρα σωματική βλάβη κ απόπειρα ανθρωποκτονίας. Θα είχα ανθρωποκτονία μόνο αν επακολουθούσα πράξη είχε συμβάλλει αιτιωδώς στην πρόκληση του αποτελέσματος του θανάτου, τουλάχιστον εν μέρει.

Άλλο παράδειγμα: ο α χτυπά τη β από οργή και στη συνέχεια μετά την τελείωση του αρχικού αποφασισθέντος εγκλήματος , αποφασίζει να της αφαιρέσει χρήματα. ΟΧΙ ληστεία, αλλά σωματική βλάβη σε αληθή πραγματική συρροή με κλοπή.

- Ο δράστης προβλέπει κ τουλάχιστον αποδέχεται την πραγμάτωση πλειόνων ειδικών υποστάσεων , από τις οποίες λογικώς είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί μόνο μία: διαζευκτικός δόλος.

Πχ ο Α ρίχνει τη μοναδική σφαίρα που του έμεινε κατά 3 αστυνομικών που τον καταδιώκουν γνωρίζοντας ότι είναι δυνατόν να προκαλέσει το θάνατο μόνο ενός από αυτούς.

Εδώ : όταν το προσβαλλόμενο έννομο αγαθό είναι ισοδύναμο με το προσβληθέν τιμωρείται ως προς το έγκλημα που προκύπτει , η απόπειρα ως προς τα λοιπά απορροφάται. ! παραδειγμα : τιμώρηση μόνο για 1 ανθρωποκτονία

Όταν δεν είναι ισοδύναμο : τετελεσμένο σε αληθή κατ' ιδέα με το εν αποπείρα (ορθή άποψη)

- Ενδεχόμενος δόλος vs ενσυνείδητη αμέλεια: συνορεύουν με κοινό το γνωστικό στοιχείο, διαφορά στο βουλητικό (ο πράττων μ ενδεχόμενο δόλο αποδέχεται την πλήρωση της αυ , ο βαρυνόμενος μ ενσυνείδητη αμέλεια δεν το αποδέχεται αλλά πιστεύει ότι θα το αποφεύγει) .

- Η αδιαφορία δεν είναι αποδοχή, όμως η «ιδιαιτέρως επίμεμπτη αδιαφορία» (ασυνειδησία) συνιστά βαρύτερη μορφή ψυχικής στάσης προς την α.υ.
 - Τείνει να προσλάβει νόημα εχθρικής προς το έννομο αγαθό στάσης (στο μεταίχμιο δόλου κ αμέλειας)
- Συγγενείς έννοιες: συνειδητή άρνηση του δράστη να συνδεθεί ψυχικά με το ενδεχόμενο πρόκλησης εγκλ αποτελέσματος
Επιλογή να απωθήσει την παράσταση αποτελέσματος από τη συνείδηση : είναι αμέλεια κατά τη νομολογία
- Αποδοχή: εξωτερικές ενδείξεις για ενδεχόμενο δόλο, ενδείκτες πχ εμμονή στη συνέχιση της επικίνδυνης συμπεριφοράς
- Η μετάθεση του κινδύνου: δόλος ή αμέλεια , χωρίς δικαίωμα μετακυλίζει την ευθύνη
- Ενδεχόμενος δόλος : προβλέπει το αποτέλεσμα ως δυνατό κ παρόλα αυτά προτιμά να εμμείνει στην τέλεση - είτε επιδοκιμάζει το αποτέλεσμα είτε απλώς αποφάσισε να το ανεχθεί (συμβιβάζεται με αυτό) για να μην αποστεί από την πράξη
- Ενσυνείδητη αμέλεια : όταν ο δράστης είχε πίστη, όχι απλώς ελπίδα αποφυγής του αποτελέσματος.

Δόλος κ αμέλεια: σχέση αμοιβαίου αποκλεισμού , είναι κάτι διαφορετικό το ένα από το άλλο .

Μορφές εσωτερικής συμμετοχής , αξιολογικής σχέση διαβάθμισης , όσο μεγαλύτερη η εσωτερική συμμετοχή στην πραγμάτωση της αυ τόσο μεγαλύτερη η απαξία της πράξης κ υποστηρίξιμη η έννοια του δόλου.

Γνώση στο περιθώριο της συνείδησης : περιστάσεις που δεν περιλαμβάνονται στην απόφαση , που δε θέλησε να πράξει > αμέλεια.

Αν υπό κατάλληλες περιστάσεις ο πράττων θα αντιδρούσε σύμφωνα με τη γνώση αυτή (περιθωριακή μη ρηματοποιημένη γνώση)

Η συνείδηση του αδίκου δεν είναι στοιχείο του δόλου : δεν είναι *dolus malus*

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΛΑΝΗ: (30παρ 1 πκ) η άγνοια του δράστη ότι με τη συμπεριφορά του πραγματώνει ένα ή πλείονα περιστατικά που ανήκουν στην αυ > αποκλείει το δόλο [ανεξάρτητα αν μπορούσε να την αποφύγει, αν η άγνοια ήταν συγγνωστή, αν συνίστατο σε *ignorantia facti* (νομίζει ότι όλα καλά) ή εσφαλμένη γνώση ή άγνοια πραγματικών περιστατικών]

->αποκλείει το γνωστικό στοιχείο του δόλου, άρα κ την ενσυνείδητη αμέλεια

- 30 παρ 2 πκ : πλάνη ως προς τα περιστατικά που θεμελιώνουν επιβαρυντική περίπτωση -> παραμένει ως προς το βασικό έγκλημα πχ 374περ β-> απλή κλοπή.

- Επίσης αν υπολαμβάνει ότι συντρέχουν περιστατικά που θα μείωναν το αξιόποινο (που διαπλάθουν προνομιούχο έγκλημα) τιμωρείται για το προνομιούχο.

Πχ ο α αφαιρεί χρυσή λίρα νομίζοντας ότι είναι πρωτοχρονιάτικη : κλοπή ευτελούς αξίας, γιατί στην ουσία αγνοεί περίσταση που επιβαρύνει το αξιόποινο.

- Ο δράστης αγνοεί ότι συντρέχει περιστατικό που καθιερώνει προνόμιο -> μειώνει την ενοχή, δεν ωφελεί το δράστη γιατί μια περίσταση που παρέμεινε άγνωστη δεν επηρεάζει την ψυχική του στάση

Παράδειγμα : μητέρα Α θανατώνει το νεογνό βρέφος της , ενώ διαρκεί η διατραχή νομίζοντας ότι είναι το τέκνο της λεχώνας Β. -> η ψυχική πίεση της παιδοκτονίας 303 πκ δεν υπήρχε , το γεγονός ότι συνέτρεξαν οι όροι αυτής είναι νομικά αδιάφορο, τιμώρηση για 299παρ1 πκ ανθρωποκτονία εκ προθέσεως.

->μειώνουν το άδικο : ορθότερο ότι τελεί απόπειρα του βαρύτερου (ο δόλος κατευθύνεται στην πραγμάτωση της επιβαρυντικής περίπτωσης)

- 30παρ1 πκ : τιμώρηση για άνευ συνειδήσεως αμέλεια , εφόσον η πράξη τιμωρείται κ όταν τελείται από αμέλεια

- Ανάστροφη πραγματική πλάνη: δε συντρέχουν τα περιστατικά που νομίζει κ που ανήκουν στην α.υ πχ πυροβολώ κατά θηράματος ενώ νομίζω ότι πυροβολώ κατά συγκυνηγού -> απρόσφορη απόπειρα

- Ειδικά στοιχεία του αδίκου: πχ παράνομη ιδιοποίηση στην κλοπή κ στην υπεξαίρεση, αποτελούνται από περιστατικά που θεμελιώνουν αξιολόγηση.

->πλάνη ως προς τις πραγματικές προϋποθέσεις αυτών: πραγματική

->πλάνη ως προς την αξιολόγηση που εκφράζουν: πλάνη περί το άδικο (31παρ2 πκ) , ωφελεί αν είναι συγγνωστή.

- Πλάνη ως προς τον αντικειμενικό αιτιώδη σύνδεσμο(αγραφο στοιχειο της αυ) : όταν η απόκλιση της αιτ διαδρομής είναι ουσιώδης τότε αποκλείεται ο δόλος ως προς την αιτιώδη διαδρομή -> τιμώρηση για απόπειρα.

- ❖ Επέλευση αποτελέσματος στο προπαρασκευαστικό στάδιο-> ουσιώδης απόκλιση αιτιώδους διαδρομής

- Error in objecto vel in persona (πλάνη περί την ταυτότητα του υλικού αντικειμένου) : - νομικά ασήμαντη για νομικά ισοδύναμα αγαθά , αρκεί η γνώση πχ ότι επενεργεί κατά συγκεκριμένου υλικού αντικειμένου : συγκεκριμένου ανθρώπου. Πλήττει το υλικό αντικείμενο που προηγουμένως εξατομίκευσε

- ❖ Οι ιδιότητες του προσώπου/πράγματος αποτελούν στοιχείο της αυ → η πλάνη ως προς την ιδιότητα = πραγματική .

- Νομικά σημαντική για νομικά ετεροδύναμα υλικά αντικείμενα
- Ηθικός αυτουργός κ συνεργός σ ορισμένες περιπτώσεις νομικά σημαντικά κ κρίνεται ως aberratio ictus

- Αστόχημα βολής (aberratio ictus) :

Ο δόλος δεν καλύπτει το υλικό αντικείμενο που προσβλήθηκε αλλά ένα άλλο : απόπειρα ως προς την προσβολή του πρώτου υλικού αντικειμένου σε αληθή κατ' ιδέα συρροή με εξ αμελείας προσβολή του δεύτερου

[ο δόλος δεν αρκεί να καλύπτει το έννομο αγαθό - νομικό αντικείμενο του εγκλήματος , αλλά το υλικό αντικείμενο κατά του οποίου στρέφεται η πράξη κ είχε εξατομικεύσει]

- Όταν το υλικό αντικείμενο δεν είναι εξατομικευμένο → τετελεσμένο πχ ο φίλαθλος α πετά μπουκάλι κατά οπαδών αντίπαλης ομάδας για να τραυματίσει όποιον πετύχει
- Γενικός δόλος κ ανάστροφος γενικός δόλος

ΑΜΕΛΕΙΑ(28 ΠΚ) : διπλή υπόσταση- αντικειμενικά δεν επέδειξε την επιμελή συμπεριφορά που απαιτούνταν για να αποφευχθεί το επελθόν αποτέλεσμα , υποκειμενικά δεν κατέβαλε την προσοχή κ σύνεση που μπορούσε κ όφειλε , σύμφωνα με τις ατομικές του ικανότητες να καταβάλει

- Διαπιστώνω πρώτα την εξωτερική πλευρά της αμέλειας

Αντικειμενική υπόσταση εξ αμελείας εγκλ αποτελέσματος

1. Επέλευση αποτελέσματος
2. Αντικειμενική παραβίαση καθήκοντος επιμελείας (εξωτερική αμέλεια)
3. Αντικειμενική δυνατότητα πρόβλεψης του αποτελέσματος (προσφορότητα της πράξης ως προς το αποτέλεσμα)
4. Αντικειμενικός αιτιώδης σύνδεσμος
5. Συνάφεια κινδύνου μεταξύ παραβίασης καθήκοντος επιμελείας - αποτελέσματος
 - άδικο (έλλειψη λ.α.α)
 - καταλογισμός : -ικανότητα προς καταλογισμό
 - υπαιτιότητα(υποκειμενική παραβίαση καθήκοντος επιμελείας , κ υποκειμενική δυνατότητα πρόβλεψης)
 - δυνατότητα συμμόρφωσης (συνείδηση αδίκου, κ βουλητική δυνατότητα συμμόρφωσης)
 - εξωτερικοί όροι αξιοποιήσιμου
 - λόγοι που αποκλείουν το τιμωρητό (πχ παραγραφή)

- διαδικαστικές προϋποθέσεις πχ έγκληση

παράλειψη: μη ανάληψη επιβεβλημένης ενέργειας .

κανόνας επιμελείας απαγορευτικός : έγκλημα ενέργειας

προστακτικός: έγκλημα παραληψης .

->στη 2^η περίπτωση πρέπει να έχουμε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση (15 πκ)

- ο δράστης με μια αμελή θετική συμπεριφορά (ενέργεια) θέτει σε κίνηση αιτιώδη διαδρομή που καταλήγει στο αποτέλεσμα . πριν την επέλευση του αποτελέσματος παραλείπει να το αποτρέψει (από αμέλεια πάλι)
->φαινομένη συρροή (επικουρικότητα)
 - κανόνες επιμελείας: α) νόμο β) κανόνες επιστήμης, τέχνης γ) περιστάσεις
 - ενσυνείδητη κ άνευ συνειδήσεως αμέλεια (αμέλεια ως μορφή υπαιτιότητας) : όταν από έλλειψη προσοχής που όφειλε κ μπορούσε να καταβάλει είτε δεν προείδε το αποτέλεσμα είτε το προείδε ως δυνατό, πίστεψε όμως ότι δε θα επερχόταν.
 - Α περίπτωση: η υυ του εξ αμελείας εγκληματος πληρούται όταν βάσει των ατομικών ικανοτήτων του μπορεί να : διαγνώσει το αντικειμενικά οφειλόμενο καθήκον επιμελείας κ να συμμορφωθεί σε αυτό , να προβλέψει το αποτέλεσμα που προκλήθηκε.
 - Β περίπτωση: όταν ο δράστης προβλέπει το αποτέλεσμα ως δυνατό , πλην όμως δεν το αποδέχεται αλλά πιστεύει από επιπολαιότητα ότι θα το αποφύγει [ενσυνείδητη]
 - ο δράστης μπορεί κ οφείλει να πράξει ότι κ ο μέσος άνθρωπος κατ εξαιρεση είναι δυνατό, in concreto ,λόγω ελλιπών γνώσεων , ικανοτήτων ο συγκεκριμένος δραστης να μη μπορούσε να επιδείξει την επιμέλεια που θα μπορούσε να επιδείξει ο μέσος άνθρωπος
- ΕΚ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΔΙΑΚΡΙΝΟΜΕΝΑ :
- Είναι πχ θανατηφόρα σωματική βλάβη (311πκ), βαριά σωματική βλάβη (310παρ1 πκ) , θανατηφόρα έκθεση(306παρ2 πκ), ληστεία κ εκβίαση με αποτέλεσμα θάνατο/ η βαριά βλάβη υγείας άλλου (380παρ2, 381παρ1περα' πκ)
- τα αποτελέσματα που επαυξάνουν την ποινή , χωρίς η πρόκληση να συνιστά αυτοτελές εξ αμελείας έγκλημα , είναι επιβαρυντικές περιστάσεις ως προς τις οποίες απαιτείται δόλος ενώ όταν υπάρχει ως προς αυτά αμέλεια η ποινή δεν επιβαρύνεται σύμφωνα με το 30παρ2 πκ (26->29 πκ / 30παρ2 πκ)
 - γνήσια εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα: σύνθετα υπό στενή έννοια (ένα κ δόλου βασικό κ ένα αυτοτελώς αξιόποينو εξ αμελείας) , μεταξύ αυτων δε υπάρχει σχέση ειδικότητας

- η πρόκληση «συγκεκριμένου κινδύνου» (βλάβη η συγκεκριμένος κινδυνος ως βαρύτερο αποτέλεσμα) κατά την τέλεση αυτοτελώς αξιόποινης πράξης συνιστά επιβαρυντική περίπτωση που απαιτεί δόλο (30παρ2 πκ)
- ❖ να υπάρχει συνάφεια κινδύνου βασικού εγκληματος-βαρύτερου αποτελεσματος - το βαρύτερο αποτέλεσμα να είναι πραγμάτωση του κινδύνου που τέθηκε με το βασικό κ να είναι αντικειμενικά προβλεπτό
- μετέχει της απαξίας του βασικού εγκληματος , η πράξη του βασικού είναι πρόσφορη να προκαλέσει το περαιτέρω αποτέλεσμα , αμεσότητα.
 - ➔ Αν το βαρύτερο αποτέλεσμα είναι πραγμάτωση άλλου κινδύνου , που δεν προσιδιάζει στο βασικό δεν έχω επιπλέον άδικο αλλά κατ'ίδια συρροή

Παράλειψη : ερευνούμε στο πεδίο της αν ο δράστης δεν επιχείρησε την επιβεβλημένη ενέργεια (η οποία κατευθύνεται στην άμεση κ ασφαλή αποτροπή με πιθανότητα προσεγγίζουσα τη βεβαιότητα -υποθετική αιτιότητα: αν αυτή δεν υπάρχει έχω ΑΠΟΠΤΕΙΡΑ)

Το αποτέλεσμα πρέπει να είναι πραγμάτωση του κινδύνου που ο δράστης δεν απέτρεψε , αν κ είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση

Άδικο : απαξία αποτελέσματος+ συμπεριφοράς

Λόγοι άρσης αδικού [άμυνα, κατάσταση ανάγκης, συναίνεση παθόντος, σύγκρουση καθηκόντων]

ΑΜΥΝΑ (22ΠΚ)

-παρούσα: (επίθεση) αυτή που βρίσκεται στην τελική φάση της προπαρασκευαστικής πράξης , αμέσως πριν την απόπειρα [τοπική κ χρονική εγγύτητα επιτιθέμενου-θύματος] .

Παρούσα κ μετά την τελείωση , μέχρι την ουσιαστική αποπεράτωση (βαθαίνει η προσβολή)

- Η επίθεση αρκεί να είναι άδικη, όχι κ αξιόποινη πράξη (δηλ ν αποδοκιμάζεται από την εννομη τάξη)

23πκ : υπέρβαση ορίων άμυνας 24πκ: υπαίτια πρόκληση επίθεσης

Άδικο διαιρετό: μπορεί εν μέρει αν αιρείται με το 22πκ κ εν μερει με 25 πκ η να μην αιρείται καθολου

- Ο δέκτης επίθεσης προσβάλλει αμέτοχο τρίτο που χρησιμοποιείται ως όργανο παρά τη θέληση του -> το άδικο δεν αίρεται λόγω άμυνας
- Προσβολή πραγμάτων που χρησιμοποιούνται ως όργανα -> καλύπτονται από την άμυνα , εστω κ αν ο ίδιος είναι αμέτοχος η θυμα της επίθεσης
- Άμυνα κατά συμμετόχων : εφόσον είναι παρόντες κ δρουν κατά την τέλεση της επίθεσης
- Αναγκαία: προσφορη (κατάλληλη) δηλ που οδηγεί σε άμεση, οριστική κ ασφακή απόκρουση επίθεσης + συνιστά το ηπιότερο μέσο προς επίτευξη του σκοπού (κρίνεται αντικειμενικά, ex ante)

ΔΕΝ απαιτείται αναλογία προσβαλλόμενου- σωζόμενου εννόμου αγαθού

ο Το ηπιότερο μέσο: αυτό που είναι εξ αρχής εξίσου πρόσφορο
Εκτος αν υπάρχει αφορητή δυσναλογία δηλ ασκείται καταχρηστικά (σελ 459) { αυθεντία έννομης τάξης + έννομο αγαθό αμυνόμενου vs έννομο αγαθό επιτιθέμενου που προσβλήθηκε από την αμυντική πράξη }

- Υποκειμενικές προϋποθέσεις άμυνας : υποκ στοιχεία δικαιολογησης σελ. 462= γνώση ότι συντρέχει αντικειμενικά κατάσταση άμυνας κ βούληση να υπερασπιστεί τον εαυτό του ή άλλον από την επίθεση
➔ Αν αγνοεί ο αμυνόμενος την αντικειμενική συνδρομή κατάστασης άμυνας μένει η απαξία της συμπεριφοράς -> θέτει το άδικο της απρόσφορης απόπειρας .
- Έκταση, όρια δικαιώματος: νομική πλάνη

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΑΓΚΗΣ ΠΟΥ ΑΙΡΕΙ ΤΟ ΑΔΙΚΟ (25ΠΚ)

- Εδώ: προπαρασκευαστικές πράξεις άμυνας πχ κλέβω πιστόλι για ν αντιμετωπίσω κακοποιό που γνωρίζω ότι θα μ επιτεθεί τη νύχτα
- Προληπτική άμυνα: δεν είναι παρούσα αλλα αναμένεται να εκδηλωθεί
- Κίνδυνος άλλως αναπότρεπτος : κρίση πράξη όχι αναγκαία , αν υπάρχει λιγότερο επαχθής τρόπος για την εξίσου αποτελεσματική αποτροπή κινδύνου (επικουρικότητα επαχθέστερου μέσου)
- Πράξη αναγκαία κ πρόσφορη: δεν είναι προσφορη όταν δεν υπάρχει πιθανότητα αποτροπής της βλάβης (σε αντίθεση με την άμυνα)
- Ατομικό έννομο αγαθό μονο .
- ❖ Αν η έννομη τάξη αξιώνει απ τον πράττοντα να ανεχθεί την προσβολή του εννόμου αγαθού ->δεν υπάρχει κίνδυνος κατά 25 πκ